

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE. — DOCTRINA. — JURISPRUDENȚĂ. — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, GEORGE MEITANI, G. G. DANIELOPOLU,
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

REVISTA APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. revista nu apare

GR. G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Benone Petrescu cu V. Petrescu (Dotă. — Act dotal. — Autenticare. — Consimțământul părților. — Proces-verbal posterior celebrării căsătoriei. — Validitatea actului).*

Curtea de apel din Galați, secțiunea I: Anastase Filote cu colonel Gh. Lupașcu (Dotă. — Transcripțiunea actului dotal în registrul de mutațiuni și în registrul de foi dotale. — Lipsa acestei formalități. — Neopozabilitatea actului față de terți).

BIBLIOGRAFIE. — *Studii de drept civil*, de Andrei Rădulescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIUNEA I.

Audiența dela 7 Decembrie 1915

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Benone Petrescu cu V. Petrescu

DOTĂ. — ACT DOTAL. — AUTENTICARE. — CONSIMȚĂMÂNTUL PĂRȚILOR. — PROCES-VERBAL POSTERIOR CELEBRĂRII CĂSĂTORIEI. — VALIDITATEA ACTULUI. — ART. 1228 C. CIV. ȘI 708 DIN VECHIUL COD DE PROCEDURĂ CIVILĂ.

DOTĂ. — ACT DOTAL. — TRANSCRIEREA LUI ÎN REGISTRUL DE MUTAȚIUNI. — CINE POATE INVOCĂ LIPSA ACESTEI FORMALITĂȚI. — ART. 818, 1801, 1802 C. CIV. — ART. 712 722 ȘI 723 PR. CIV.

¹⁰ Potrivit dispozițiilor vechiului cod de procedură civilă, autenticitatea convențiilor matrimoniale necuprinzând nici o formă solemnă, ci fiind cerută numai spre a se constată de către magistratul competent că părțile s'au prezentat în persoană sau prin mandatarii lor în fața tribunalului, care le-a luat consimțământul asupra celor cuprinse în act, urmează că actul dotal este perfect valabil, dacă consimțământul părților a fost luat înainte de celebrarea căsătoriei, indiferent dacă procesul-verbal de autenticare a fost redactat posterior.

²⁰ Formalitatea transcrierii actelor prin care se transferă drepturi reale — și deci a actelor dotale — în registrele de mutațiuni, fiind cerută numai în scopul de a atrage atențiunea celor de al treilea, cari ar voi să contracteze cu primul proprietar, urmează că numai aceștia singuri sunt în drept a invoca neopozabilitatea unui act dotal pentru lipsă de transcripțiune în registrul de mutațiuni al tribunalului unde se află imobilul.

No. 710. — Respins, ca neîntemeiat, recursul făcut de Benone Petrescu, contra sentinței tribunalului Dâmbovița, secția I, No. 358 din 1914, în proces cu V. Andronache.

S'au ascultat: citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. Sărățeanu; d-nii avocați Tălăngescu și P. Poni, pentru recurent, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Parascivescu-Ciurcu, pentru intimati, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Violarea art. 1228 c. civ., combinat cu 708 și urm. din vechiul cod de procedură, de oarece actul dotal a fost legalizat și transcris de tribunal după celebrarea căsătoriei. El este deci nul, căci simpla depunere la tribunal a unui act dotal spre autenticare, fără să se fi constatat voința părților, nu conferă acelu act autenticitatea, nefiind îndeplinite solemnitățile cerute de art. 1175 din codul civil».

Având în vedere sentința supusă recursului, prin care s'a admis acțiunea în revindicare, intentată de către intimatul Vasile Andronache, în calitate de soț dotal, contra recurentului Benone Petrescu, pentru un loc de vie, situat în comuna Viforâta, județul Dâmbovița;

Având în vedere că, recurentul a opus, în fața instanțelor de fond, că stăpânește această vie, având-o cumpărată la licitațiune publică, provocată de credi-

torii soției intimatului, pentru averea parafernala a acesteia și că nu-i poate fi opusă dotalitatea acestei averi, de oarece actul ce o constată nu este învestit cu toate formele legale, în primul rând pentru că, deși depus la tribunal la 7 Septembrie 1871 — cu două zile înainte de celebrarea căsătoriei — procesul-verbal de autentificare nu s'a dresat de cât cu mult mai târziu, după efectuarea căsătoriei — tocmai la 10 Aprilie 1872 — iar în al doilea rând, actul de zestre nu se constată a fi fost transcris și în registrele de mutațiuni;

Având în vedere că tribunalul, examinând actul dotal din ambele aceste puncte de vedere, constată că, în ce privește autentificarea, ea a fost dată chiar în ziua depunerii actului la Tribunal, când s'au prezentat toate părțile, li s'a luat consimțământul și au dat mulțumire pe act, semnându-l în fața judecătorilor, fapte ce au fost consemnate în jurnalul tribunalului No. 2258, încheiat chiar în acea zi și menționat în procesul-verbal dresat ulterior, la 10 Aprilie 1872; că, dar, foaia de zestre a primit autentificarea înaintea căsătoriei, care s'a celebrat la 9 Septembrie 1871, iar constatările făcute prin menționatul jurnal sunt suficiente — fiind vorba de un act autentic înainte de legea autentificării actelor din anul 1886 — pentru ca să imprime autenticitatea legală actului dotal în chestiune; că, întrucât se constată apoi din procesul-verbal dresat în urma cercetărilor din oficiu, pe care le prescrie vechea lege, și trecut în josul actului dotal, la 10 Aprilie 1872 că actul a fost trecut și în registrul de foi dotale, el a fost învestit astfel și cu caracterul dotalității și că, așa fiind, potrivit dispozițiilor art. 1248 c. civ., imobilul constituit astfel dotă, este izbit de inalienabilitate în tot timpul căsătoriei;

Considerând că, în cazul de față, este vorba de autenticitatea legală dată unei convențiuni matrimoniale înainte de legea autentificării actelor din 1886;

Considerând că, recurentul nu a expus la tribunal inexistența jurnalului încheiat în ziua de 7 Septembrie 1871, data depunerii actului la tribunal și nici nu a contestat că actul a fost depus la tribunal în această zi, astfel cum face astăzi prin motivul de recurs, ci a susținut numai că actul dotal în chestiune este nul, deoarece — deși depus la tribunal înainte de celebrarea căsătoriei — el nu a fost învestit cu formele cerute de lege *ad solemnitatem*, adică nu s'a dresat procesul-verbal de autentificare decât ulterior căsătoriei, la 10

Aprilie 1872, așa că ceea ce urmează a se reține și discută din primul motiv de recurs, este numai această chestiune de drept;

Având în vedere dispozițiunile art. 1228 c. civ., care prevede că convențiunile matrimoniale au a se face prin tribunal, după formele prevăzute de procedura civilă, precum și art. 708 și următorii din vechea lege de procedură;

Considerând că, după aceste texte de lege, părțile ce voesc a face un contract dotal, se vor prezenta mai înainte de celebrarea căsătoriei la tribunalul domiciliului bărbatului, cu contractul semnat de constituitoari, părinți, înzestrată și soț și vor cere transcripțiunea contractului în registrul tribunalului de foi dotale; că, președintele va opri originalul și va da ordin grefierului ca, în termen de trei zile dela primirea petițiunei, să facă transcripțiunea, iar dacă dota va cuprinde și imobile, se va face mai întâi cercetare asupra posesiunei înzestrătorului și despre sarcinile ce ar avea imobilele, făcându-se mențiune despre această în procesul-verbal înscris în josul registrului și actului dotal, iar dacă asemenea cercetări ar provoca întârzieri, iar căsătoria trebuie celebrată îndată, președintele va da bărbatului un extract legalizat după contractul său de căsătorie;

Considerând că acestea fiind toate cerințele legii în vigoare la 1871, în privința convențiilor matrimoniale, de nicăeri nu rezultă că autenticitatea unor asemenea convențiuni cuprindea anume forme solemne, a căror nerespectare ar fi putut atrage nulitatea actelor; că, autenticitatea, în sine, a unui act, însemnând adevărarea lui de către un funcționar competent că a fost făcut din libera voință a părților contractante, este suficientă constatarea că părțile s'au prezentat în persoană sau prin mandatar în fața tribunalului, care le-a luat consimțământul asupra celor cuprinse în act, pentru ca acest act să poarte caracterul autenticității;

Considerând că, în speță, tribunalul constată că consimțământul părților a fost luat chiar în ziua depunerii actului dotal la tribunal, la 7 Septembrie 1871, încheindu-se pentru aceasta jurnalul purtând aceeași dată și menționat în procesul-verbal dresat ulterior în josul actului dotal și prin care se ordonă transcrierea lui în registrul special;

Considerând că, așa fiind, actul primind autenticitatea încă dela 7 Septembrie 1871, adică înainte de

căsătoria care s'a efectuat la 9 Septembrie acelaș an, și fiind și transcris în registrul de foi dotale, el întrunește toate cerințele legi în vigoare atunci, spre a imprimă caracterul de dotalitate averii constituită dotă, iar tribunalul hotărând astfel, a dat o bună aplicațiune textelor de lege invocate în motivul de recurs;

Că, dar, primul motiv fiind neîntemeiat, urmează a fi respins.

Asupra motivului II de casare:

«Violarea art. 818, 1801 și 1802 c. civ., combinat cu art. 712, 722 și 723 pr. civ., de oarece dota conținând imobile, actul dotal nu a fost transcris în registrul de transcripțiuni dela tribunalul situațiunii imobilului, ceeace face ca el să nu poată fi opozabil terților. Tribunalul, deși constată faptul, pretinde, cu exces de putere, că din momentul ce eu am cumpărat dela licitație publică imobilul înzestrăte, nu aș fi un terțiu, ci un *ayant-cause* al creditorilor săi.»

Având în vedere că, în ce privește a două obiecțiuni de neopozabilitate, adusă de recurent actului dotal, că, adică, nu ar fi fost transcris în registrele de mutațiuni, tribunalul a înlăturat-o de asemenea, motivând că lipsa acestei transcripțiuni nu ar avea interes s'o invoace decât un al doilea achizitor, care a transcris mai întâi actul său contra primului achizitor dela aceeaș persoană, iar nici de cum, ca în speță, cumpărătorul contra vânzătorului;

Considerând că, transcripțiunea în registrele de mutațiuni, prevăzută de legiuitor pentru toate actele ce transferă drepturi reale asupra imobilelor — și deci și pentru constituțiunile de dotă care au de obiect imobile — s'a admis de legiuitor spre a deșteptă pe terții ce ar voi să contracteze cu primul proprietar pentru dobândirea proprietății sau a altor drepturi reale asupra imobilului, sub pedeapsă, pentru primii achizitori, de neopozabilitate a drepturilor dobândite mai înainte, dacă ele nu au fost transcrise anterior celor d'al doilea;

Considerând că, în speță, recurentul a cumpărat prin licitațiune publică averea înzestrăte, știind că este a acesteia, iar nu dela înzestrător, caz în care ar fi putut opune cu succes lipsa de transcripțiune a primei înstrăinări;

Că, dar, în acest caz, nu poate fi vorba de un concurs între doi achizitori dela aceeaș persoană, pentruca transcripțiunea să decidă cine are a fi preferat;

Că recurentul nu se plânge, și nici nu are interes să se plângă de înstrăinarea anterioară prin care a devenit proprietară femeia, căci el succede ca cumpărător tocmai cu drepturile ei, ci se plânge numai de caracterul

de dotalitate al imobilului, caracter pe care nu registrul de mutațiuni are de obiect să-l deă publicității, ci numai registrul de foi dotale în care tribunalul constată că transcrierea a fost făcută;

Considerând că, astfel judecând, tribunalul a făcut o bună aplicațiune a principiilor care au condus pe legiuitor când a admis transcrierea drepturilor reale, dobândite asupra imobilelor, în registrul de mutațiuni, și nu a violat textele de lege menționate în motivul de recurs și nici nu a comis un exces de putere adoptând o argumentare proprie, neinvocată de partea adversă, când a înlăturat acest al doilea mijloc de apărare, ridicat de recurent, de oarece motivarea hotărârilor, în drept, aparține totdeauna judecătorilor, iar nu părților, cărora le aparțin exclusiv mijloacele de apărare;

Că, așa fiind, și acest al doilea motiv urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 16 Februarie 1916

Președinta d-lui Al. Bârsescu, prim-președinte

Anastase Filotte cu colonel Gh. Lupășcu

DOTĂ. — TRANSCRIPȚIUNEA ACTULUI DOTAL ÎN REGISTRUL DE MUTAȚIUNI ȘI ÎN REGISTRUL SPECIAL DE FOI DOTALE. — LIPSA ACESTEI FORMALITĂȚI. — NEOPOZABILITATEA ACTULUI FAȚĂ DE TERȚII. — ART. 1228 C. CIV. ȘI ART. 708-722 PR. CIV.

DOTĂ. — ACT DOTAL. — MENȚIUNE DESPRE EL ÎN ACTUL DE CĂSĂTORIE. — LIPSA ACESTEI MENȚIUNI. — DACĂ POATE FI INVOCATĂ DE TERȚII. — ART. 61 C. CIV.

DOTĂ. — TRANSCRIEREA ACTULUI DOTAL ÎN REGISTRUL DE MUTAȚIUNI. — TERȚII. — INVOCAREA LIPSEI DE TRANSCRIPȚIUNE. — ART. 1228 C. CIV. ȘI 708-722 PR. CIV.

1° Transcripțiunea actelor dotale, fiind ordonată în interesul celor de al treilea, constituie o formalitate a cărei neobservare nu atrage inexistența actului dotal, valabil între soți, ci are numai de efect că acest act nu poate fi opozabil celor de al treilea, în favoarea cărora legea a prevăzut acest mijloc de publicitate.

2° Neobservarea dispozițiunilor din art. 61 c. civ., după care actul de căsătorie al soților trebuie să cuprindă, între altele, și declarațiunea lor, înaintea ofițerului stărei civile, despre întocmirea actului dotal, are ca sancțiune numai amendarea ofițerului stării civile, iar nu și lipsa de efect a actului dotal față de terții, de oarece legiuitorul român, spre deosebire de cel francez, a organizat,

ca măsură de publicitate față de terții, numai formalitatea transcripției, astfel cum e prevăzută de codul de procedură civilă.

3° Lipsa de transcripție a actului dotal în registrul de mutațiuni al tribunalului locului unde se află imobilul, poate fi invocată de terțiile persoane, și face astfel ca actul dotal să nu mai le poată fi opozabil, de oarece această transcriere, ca și cea în registrul special de foi dotale, este cerută sub pedeapsă de nulitate, și aceasta indiferent dacă dota a fost constituită de o persoană străină sau de însăși femeia care s'a căsătorit, sau dacă terțul a avut sau nu cunoștința personală de existența actului dotal.

S'au prezentat: apelantul, asistat de d-nii avocați N. Petrescu și N. Mitescu; intimatul, asistat de d-nii avocați Leonte Moldovan și M. G. Orleanu.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Anastase Filotte, contra sentinței civile a tribunalului Brăila, secția II, sub No. 185 din 6 Iunie 1915, dată în procesul ce i-a intentat colonel Gh. Lupașcu, în calitate de uzufructuar dotal, pentru revendicare;

Având în vedere concluziile părților și actele produse în instanță, din care rezultă că faptele procesului sunt următoarele:

Prin actul de vindere-cumpărare, autentificat de tribunalul Ilfov, secția de notariat, sub No. 472 din 1912 și transcris la tribunalul Brăila, sub No. 1775 din 1915, Maria colonel G. Lupașcu, soția intimatului, împreună cu fiica sa, Sofia Lupașcu, vând apelantului Filotte $\frac{1}{11}$ parte din moșia Batogu, moștenită de cea d'întâi dela părintele său Nestor Filotte, din care jumătate o constituise dotă fiicei sale Sofia, la căsătoria ei cu Dr. I. Iacobovici, care căsătorie desfășcându-se mai târziu, această porțiune a încetat de a fi dotală și ca atare putea fi înstrăinată. În 1914, colonelul Lupașcu intenționează contra apelantului acțiune în anularea actului de vindere-cumpărare, cerând a i se lăsa imobilul vândut în stăpânirea sa, ca soț dotal, pe motiv că fiind avere dotală, eră inalienabil. În dovedire, a produs actul dotal autentificat de tribunalul Brăila, prin jurnalul No. 5058 din 13 Noembrie 1880 și trecut în registrul actelor autentice, vol. VI, la No. 1025, din care se constată, în adevăr, că Sofia N. Filotte, mama soției intimatului, a constituit acesteia dotă, la căsătoria sa cu intimatul, partea ce i se cuvenea din moșia Batogu și din niște imobile situate în Brăila, în calitate de succesoară legală a defunctului ei părinte, Nestor Filotte. Această acțiune fiind admisă de tribunalul Brăila, apelantul a atacat sentința dată prin apelul ce formează obiectul judecății înaintea acestei Curți.

Având în vedere că, atât înaintea tribunalului Brăila, cât și înaintea Curței, apelantul, în combaterea preten-

țiunii de revendicare, a susținut: 1° că, actul dotal invocat de intimat nu-i poate fi opozabil, nefiind transcris în registrul special de acte dotale al tribunalului Brăila, care eră al domiciliului bărbatului, și nici în registrul de mutațiuni, potrivit dispozițiilor art. 708 și 712 din procedura civilă; 2° că, chiar dacă actul dotal ar fi fost transcris în registrul special prevăzut de art. 708, arhivele tribunalului Brăila, arzând în 1888, soții Lupașcu nu s'au conformat prescripțiilor legii speciale din 27 Martie 1890, spre a retranscrie actul dotal, și astfel a decăzut din dreptul de a-l mai opune celor de al treilea; 3° lipsa de transcripție nu poate fi înlocuită prin cunoștința personală despre existența actului dotal, cum pretinde intimatul, această formalitate fiind prevăzută sub pedeapsă de nulitate de art. 1228 din codul civil, combinat cu art. 722 și 723 din procedura civilă; 4° că, rânduiala art. 723 din procedura civilă, contrariu celor susținute de intimat, se aplică și în ce privește transcripția actelor dotale, cu exceptarea cazului de manopere frauduloase, care nu s'a dovedit de intimat că au fost întrebuițate de apelant;

Având în vedere că, astfel fiind circumscrisă discuțiunea înaintea instanței de apel, cată a se examina, în drept, temeinicia mijloacelor de apărare invocate de apelant, cum și temeiurile de drept și fapt opuse de intimat în combateri;

Având în vedere că, actul dotal intervenit între soții Lupașcu, fiind întocmit în anul 1880, trebuie să ne raportăm la dispozițiunile vechiului cod de procedură civilă (art. 708—720), spre a vedea dacă au fost observate rânduielele statornicite de această lege în materie de convențiuni matrimoniale, rândueii la care, sub pedeapsă de nulitate, trimite textul art. 1228 din codul civil; că, legea veche de procedură civilă, ca și cea actuală, prevede formalitatea transcripției convențiilor matrimoniale, atât în registrul special de acte dotale ținut la grefa tribunalului, conform art. 708, cât și în registrul de mutațiuni al tribunalului situațiunii nemișcătoarelor constituite dotă, conform art. 712 din procedura civilă;

Având în vedere că, legea cerând, ca măsură de publicitate, două transcripțiuni, una în registrul special, și alta de drept comun în registrul de mutațiuni, doctrina și jurisprudența sunt de acord în a recunoaște că transcripțiunea, fiind ordonată în interesul celor

de al treilea, constituie o formalitate a cărei neobservare nu atrage inexistența actului dotal, valabil între soți, ci numai are de efect că acest act nu poate fi opozabil celor de al treilea, în favoarea cărora legea a prevăzut acest mijloc de publicitate;

Având în vedere că, fără a se contesta că măsura publicității, prin mijlocul transcripției, a fost edictată în scopul ca cel de al treilea să poată lua cunoștință de regimul dotal al soților, s'a susținut de intimat că acest scop este atins prin posibilitatea pe care o au cei de al treilea de a se informa de existența dotalității din însuș contractul de căsătorie al soților, care conform art. 61 din codul civil, urmează să cuprindă, între altele, și declarațiunea lor, înaintea ofițerului stărei civile, despre întocmirea actului dotal;

Având în vedere că, dispoziția art. 61 din codul civil nu poate avea nici o aplicațiune în speță și trebuie scoasă din discuțiune, de oarece neobservarea ei n'are ca sancțiune decât amendarea ofițerului stărei civile neglijent, conform art. 54 din acelaș cod, spre deosebire de sistemul legislațiunii franceze, de unde a fost reproducă, în care servă spre a statornici un adevărat regim de publicitate în interesul celor de al treilea, în sensul că, dacă soții omit a face convenita declarație înaintea notarului despre existența actului dotal, această omisiune, conform dispozițiunilor art. 1390 din codul civil francez, modificat prin legea din 10 Iulie 1850, face ca femeea să fie considerată față de terții capabilă de a contracta în marginele dreptului comun. Legiuitorul român nu a îmbrățișat însă acest sistem, pe care nu l-a găsit îndestulător pentru garantarea terțiului, ci inspirându-se dela vechile noastre legiuri, codul Caragea și Regulamentul organic, a organizat ca măsură de publicitate formalitatea transcripției, astfel cum e prevăzută de codul de procedură civilă;

Că astfel prezentându-se problema în drept, câtă a examina dacă, în fapt, cerințele codului de procedură civilă (art. 708 și 712) au fost îndeplinite, spre a se putea susține că actul dotal este opozabil celor de al treilea, în speță apelantului Filotte, care, posterior întocmirii lui, a cumpărat jumătate din imobilul constituit dotă dela soția intimatului;

Având în vedere că, din actul dotal intervenit la 1880, între Sofia N. Filotte, mama soției intimatului Lupașcu, constituitoarea dotei cu din averea defunctului ei soț Nestor Filotte, și soții Lupașcu, se constată

că, prin jurnalul No. 5058 din 13 Noembrie 1880, tribunalul Brăila a ordonat autentificarea actului dotal, făcând mențiune că a îndeplinit această formalitate conform dispozițiunilor art. 708 din procedura civilă, care impune trecerea actului din cuvânt în cuvânt în registrul special de acte dotale, că îndeplinirea acestei formalități de trecere rezultă cu suficiență că s'a efectuat atât din faptul că actul dotal mai poartă în josul autentificării încă un No. 1025 vol. VI, care nu poate fi decât al transcripției lui în registrul respectiv, cât și din împrejurarea că, din certificatul grefei tribunalului Brăila, secția I, No. 3936 din 9 Februarie 1916 și adresa d-lui prim-președinte al tribunalului Brăila No. 2645 din 30 Ianuarie 1916, se constată că în anii 1876—1886, adică tocmai în intervalul de timp când s'a făcut acel act dotal, nu a existat registre speciale de foi dotale, ci numai registre intitulate «Autentice acte», în care se transcriau și actele dotale; că, față de această dovadă, nu se poate pretinde că formalitatea trecerei actului dotal în registrul respectiv nu a fost îndeplinită, din momentul ce la tribunalul Brăila, ca și la cele mai multe tribunale, eră notoriu că pe acele vremuri nu existau registre speciale pentru trecerea actelor dotale, ci câte un registru general, în care se treceau nu numai actele autentice, ci și convențiunile matrimoniale, cum rezultă și din circulara No. 14.365 din 12 Decembrie 1875, emisă de d-l ministru al justiției Al. Lahovari; că, acest mod de trecere a actelor dotale, care e presupus, până la proba contrarie că se observă cu strictetă, constituia un mijloc eficace de control, pentru ca cei de al treilea să se încredințeze de existența regimului dotal, întrucât aceștia n'aveau decât să recurgă la un asemenea registru, unicul ce există pe atunci, registru public și la îndemâna tuturor, spre a extrage dintr'ânsul științele necesare; că, fiind tranșat acest punct, câtă a examina chestiunea din punctul de vedere al netranscripției actului și în registrul de mutațiuni, care, în fapt, se recunoaște de intimat că nu s'a efectuat;

Având în vedere că, art. 1228 din codul civil, rostindu-se că orânduiriile codului de procedură civilă, cu privilegiul întocmirii actelor dotale, se vor observa, sub pedeapsă de nulitate, iar legea de procedură pretinzând că actul dotal să fie transeris, atât în registrul special al actelor dotale, cât și în acel de mutațiuni, deci dublă transcriere, pentru garantarea intereselor terțiilor per-

soane, e netăgăduit că acestea se pot prevala de lipsa de transcriere a actului dotal în registrul de mutațiuni al tribunalului, unde e așezat nemișcătorul constituit dotă, pentru că legea, prin observarea riguroasă a acestei îndoite formalități, a voit să curme orice dubiu, orice incertitudine a drepturilor celor de al treilea, în interesul general al siguranței circulațiunii proprietății imobiliare, tot așa de puternic ca și acel al instituțiunii dotale, pe care a înconjurat-o de garanții speciale, numai sub condițiunea respectării formelor care o reglementează. Din acest punct de vedere, presiunile morale, ce se pretinde de intimat că au fost exercitate de apelant, ca frate, asupra soției intimatului, spre a o determina să-i vândă imobilul, nu pot cumpăni hotărâtor pentru o soluțiune contrarie, pentru că, spre a se invoca cu succes niște dispozițiuni de lege cu caracter de ordine publică, trebuie ca mai întâiu să le observe însăș acei ce se pun sub protecțiunea lor;

Având în vedere că, intimatul a susținut, mai departe, că registrul de mutațiuni având destinațiunea să constate numai mutațiunile de proprietate sau constituiri de drepturi reale, cu exceptarea anumitor acte și convențiuni, specificate de art. 722, lipsa de transcripțiune în registrul de mutațiuni, prin derogare dela rânduelile prevăzute de art. 723 din procedura civilă, poate fi înlocuită prin cunoștința personală a celui de al treilea, despre existența convențiunii matrimoniale; că, cestiunea urmează a fi examinată și sub acest raport, în ipoteza că netranscripțiunea actului dotal nu-și are sancțiunea ei în chiar dispozițiunile art. 1228 din codul civil, ci în principiile legii de procedură civilă;

• Având în vedere că, art. 712 din procedura civilă stabilește o regulă generală și, ca atare, nu se poate distinge între cazul când dota se constituie cu din averea înzestrății sau când, fiind constituită de o a treia persoană, se produce o transmisiune de proprietate; că, legea nedistingând, intimatul, spre a ajunge la o concluziune contrară, nu se poate prevala de dispozițiunile art. 723, pe motiv că trimite la art. 722 și nu și la rânduelile prescise de art. 708—720 din procedura civilă, care se ocupă în special de transcripțiunea actelor dotale; că, e de principiu admis, în doctrină, că atunci când legea, în interes general, organizează măsura publicității cu privire la anumite acte, partea nu se poate prevala de cunoștința personală a terțiului, constatarea de fapt neputându-se substitui formelor,

afară de cazul când omisiunea lor s'ar datorî unei manopere doloase a terțiului însuș;

Având în vedere că, legiuitorul din 1900, prin modul cum a redactat dispoziția art. 723 din procedura civilă, n'a făcut decât aplicarea acestui principiu general, care domină materia și sub imperiul vechei legi de procedură, pe care, dacă a modificat-o, n'a făcut-o decât cu scopul de a curma controversă ce există în acest punct, prin recunoașterea unui principiu de constantă și generală aplicare. În adevăr, dacă ne referim la expunerea de motive a legii de procedură civilă din 1900, vedem că autorul reformei se exprimă destul de limpede în acest punct, căci zice că a tăiat «controversa asupra efectului transcripției și inscripției actelor, la care se cere această formalitate, dacă simpla cunoștință că un act anterior există fără a fi transcris, sau înscris, face opozabil acest act noului achizitor, adăugând, în art. 723, categoric principiu că actele anterioare, dacă nu sunt transcrise sau înscrise, nu se pot opune celor de al treilea, chiar dacă au cunoștința de existența lor»;

Având în vedere că, dacă s'ar admite că nulitatea prevăzută de codul civil (art. 1228) trebuie căutată în dispozițiile art. 723 din procedura civilă, încă nu se poate susține că convențiunile matrimoniale nu intră în categoria actelor specificate de art. 722, la care trimite art. 723, din următoarea considerațiune: Art. 722 al. 1 și 3 din procedură, prevede că se vor transcrie în registrul de mutațiuni al tribunalului unde e așezat bunul nemișcător, toate actele de înstrăinare a proprietăților nemișcătoare, cum și toate actele prin care se constituie un drept de uzufruct, uz sau locuință, dispozițiuni ce existau și sub vechea lege de procedură. Or, regimul dotal e o instituțiune care nu numai restrânge exercițiul dreptului de proprietate imobiliară, supunând unor condițiuni particulare bunurile constituite dotă și scoțându-le chiar din comerț, dar prin constituirea lor ca dotă, se creiază în favoarea soțului un adevărat drept de uzufruct asupra lor, așa că, din acest punct de vedere, fie că s'ar considera că noua situațiune juridică ce se creiază imobilului, în raport cu cel de al treilea, intră în categoria înstrăinării, fie că s'a desprins un desmembrământ din proprietatea bunului în favoarea soțului dotal, ca uzufructuar, supus, conform art. 1244 din codul civil, tuturor obligațiunilor prescise în materie de uzufruct și purtătorul acțiunii în revendicare (art. 1242 din acelaș cod), e ne-

îndoios că actul, cu o caracterizare sau alta, independent de dispozițiile particulare ale art. 702—720 din procedura civilă, intră în categoria actelor care trebuiesc transcrise și în privința cărora, conform art. 723 din aceeași procedură, până la transcriere, drepturile rezultând dintr'ânsele, nu se pot opune celui de al treilea, care are drepturi asupra bunului nemișcător, chiar dacă are cunoștința de existența actelor din articolul precedent, cu exceptarea, bine înțeles, a cazurilor de viclenie, adică a unei manopere dolosive concrete, chiar când e vorba de înfrângerea unei legi de ordine publică, căci simpla știință nu poate ține loc de fraudă la lege, cum pretinde intimatul, în sensul restricției prevăzute de art. 723 din procedura civilă;

Având în vedere că, neopozabilitatea actului dotal împotriva apelantului mai rezultă, în afară de aplicarea regulii de drept comun, consacrată de art. 712 și 723 din procedura civilă, și din înfrângerea dispozițiilor legii speciale pentru transcripția unor acte la tribunalul Brăila, din 27 Martie 1890. Arhiva aceluși tribunal arzând, a intervenit această lege, prin care s'a acordat un termen de trei luni dela promulgarea ei, tuturor acelor care aveau acte de înstrăinare sau constitutive de drepturi reale, cum e dreptul de uzufruct și altele, spre a reînoui transcrierea lor, sub pedeapsă, în caz de nereînvoire în arătatul termen, de a nu fi opozabil terțiilor persoane. Or, se constată, în fapt, că actul dotal n'a fost transcris în termenul prevăzut de acea lege, nici în registrul special de acte dotale și nici în cel de mutațiuni; că, e inexact că această lege cerea ca să se prezinte la retranscriere toate părțile care au participat dela început la act, întrucât legea nu pune această condiție; că, termenul fixat de ea prevăzând o decădere de drepturi pentru partea care nu s'a conformat prescripțiilor acelei legi, în lipsă de o asemenea transcriere, actul dotal dintre soții Lupașcu nu poate fi opozabil apelantului, independent de faptul dacă dânsul a avut sau nu posibilitatea să se informeze de aiurea despre existența actului dotal, și atâta timp cât nu s'a alegat și dovedit că netranscrierea actului dotal, atât la întocmirea lui, cât și după arderea arhivei din Brăila, întâmplată la 1888, s'a datorit vreunei manopere dolosive din partea apelantului;

Având în vedere, în ipoteza că lipsa de transcriere ar putea fi acoperită prin cunoștința personală a existenței actului dotal din partea terțiului, că se pretinde, în ultim rând, că apelantul a renunțat tacit la dreptul

de a se prevala de neopozabilitatea actului, că această renunțare ar rezulta mai cu seamă din următoarele împrejurări; 1° într'un proces dintre Eforia Spitalelor civile din București și succesorii defunctului Filotte, pentru împărțeala moșiei Batogu, Eforia, ca reclamantă, a pus în cauză, ca uzufructuar dotal, și pe intimat, iar pârâțul n'a făcut nici o opunere (jurnalul trib. No. 135 din 12 Ianuarie 1912); or, din acel jurnal reese că nu s'a făcut nici o desbatere contradictorie asupra calității în care intimatul eră chemat, după cererea Eforiei, tribunalul mărgininindu-se numai la aplicarea art. 151 pr. civ., întrucât parte din pârâți lipseau dela înfățișare; 2° se invoacă jurnalul tribunalului Brăila, No. 2430 din 27 Martie 1906, prin care s'a dat autorizare soției intimatului de a vinde imobilul dotal. Un asemenea jurnal constituind însă un act de jurisdicțiune grațioasă, dat în camera de consiliu și fără participarea apelantului, nu-i poate fi opozabil, în sensul că a avut cunoștința de dotalitatea imobilului cumpărat de dânsul și cu atât mai puțin că a renunțat să se prevaleze de dreptul de a opune vișul rezultând din lipsa de transcripțiune a actului dotal; 3° împrejurarea că apelantul e frate cu soția intimatului și că a putut lua cunoștința de existența actului dotal din contractul de căsătorie, această împrejurare ar putea cel mult constitui o prezumpție, în sensul că apelantul a avut cunoștința în mod efectiv de existența actului dotal, ceea ce e îndoios, din ea însă nu se poate deduce faptul desistărei de a opune netranscripția actului, atâta timp cât această intenție n'a fost exprimată printr'un act ulterior în termeni expresi și categorici și nu se aduce alte elemente concrete din care să poată fi dedusă în mod sigur. Dimpotrivă, din cuprinsul actului de vindere-cumpărare, intervenit între apelant și soții Lupașcu, a cărui anulare se cere, se constată că, pe când Sofia Lupașcu declară că vinde porțiunea sa din imobil care îi fusese constituită dotă de mama sa Maria Lupașcu, aceasta din urmă arată că vinde apelantului porțiunea indiviză ce i-a mai rămas din averea defunctului său părinte N. Filotte, cu titlu de succesoară legală, omițând de a face vre-o aluziune la dotalitatea de care eră afectată acea porțiune prin căsătoria sa cu colonelul Lupașcu, ceea ce lasă a se prezuma că apelantul, departe de a recunoaște existența actului dotal, a avut mai degrabă intențiunea de a se prevala de lipsa de transcripțiune și că numai convingerea că acest vișu îl face neopozabil terțiilor, l-a putut determina să contracteze;

Având în vedere, de altfel, că a deduce dezistarea din niște împrejurări care contribuie să dovedească cel mult buna știință a terțului despre existența actului dotal, e hazardat și periculos, căci înseamnă a face indirect ceea ce legea proibă direct, înlocuind, prin scrutarea intențiilor terțului, condițiunea transcripției actelor, cu cunoștința personală, în contra voinței exprese a legiuitorului, care prescriind publicitatea, îngrădită de anumite forme, a voit tocmai a împiedica ca drepturile terților să nu fie primejduite prin constatări de fapt, uneori eronate, din partea instanțelor judecătorești, așa că, din acest punct de vedere, și proba cu martori, invocată în subsidiar de intimat spre a dovedi buna știință a apelantului, în momentul contractării, câtă să fie respinsă ca neadmisibilă și inutilă;

Că, dar, pentru toate aceste temeuri juridice și de fapt, acțiunea intimatului nefiind fundată, câtă a se admite apelul;

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Corneliu Botez, în majoritate, admite apelul, respinge ca nefundată acțiunea, etc.

Semnați: N. Dumitrescu, Corneliu Botez, Al. Peretz.

(Urmează opinia minorității care, din lipsă de spațiu, rămâne pentru numărul viitor).

BIBLIOGRAFIE

„Studii de drept civil”, de Andrei Rădulescu.

Autorul expune în mod amănunțit sistemul legiuirii Caragea, după care frații sunt datori să *încestreze și să căsătorească pe surori*. «Dovedirea embaticului și otașniței», formează obiectul unui alt studiu, în care autorul dovedește bogate cunoștințe de drept vechiu românesc, după cum a dovedit și cu prilejul cercetărilor d-sale anterioare: «Din viața și activitatea lui Andronache Donici», și celelalte cunoscutе lucrări. În studiul final: «Cui se curv, sub regimul legiuirii Caragea, darurile dinaintea nunței, după desfacerea căsătoriei?» d-l Rădulescu, cercetează în mod comparativ toate legiuirile anterioare, și în ce privește cazurile prevăzute și în ce privește cele neprevăzute de cele douăsprezece paragrafe, care formează cap. II al părții IV. D-l Rădulescu, pentru complectarea investigațiilor întreprinse, cercetează *donatia ante nuptias*, chiar în constituțiunile imperiale și în Justinian, în Novele. Justinian voia să prefacă comunitatea dintre bărbat și femeie într-o egalitate. D-l Rădulescu stabilește că *donatia propter nuptias* nu a fost niciodată dotă. Analiza dreptului roman este clară și luminoasă, și această analiză sprijină excursiunile d-lui Rădulescu în Basilicale, în Armenopol, în legiuirile Țării-Românești. Pravila lui Matei Basarab, Pravilniceasca condică a lui Ipsilante și Legiuirea Caragea, sunt cercetate cu sârguință, cu grije și cu metodă.

Studiile de drept civil ale d-lui Andrei Rădulescu, se complectează cu cinei cercetări de drept civil, din materia inscripțiilor și privilegiilor. Perimarea inscripțiilor ipotecelor și privilegiilor, conservarea privilegiului vânzătorului de imobile, privilegiul aceluia care a dat cu împrumut banii necesari pentru cumpărarea unui imobil, efectul inscripției ipotecare asupra dobândzilor, alegerea de domiciliu în inscripțiile ipotecate sunt supuse de către d-l Andrei Rădulescu unei riguroase și disciplinate cercetări. Este cu neputință a rezuma în cadrul acestei recenziuni multiplele vederi personale, numeroasele soluțiuni, diferitele controverse rezolvate, deosebirile între sisteme și pătrunderea critică pe care autorul le dovedește îmbelșugat. Căci opera este alcătuită din punctul de vedere al dreptului pozitiv și mai ales al dreptului practic. D-l Andrei Rădulescu este judecător la tribunalul Ilfov. Magistratul trebuie să aibă cultul legii și respectul jurisprudenței. Textele înainte de toate, cum spune Demolombe. De aceea, d-l Andrei Rădulescu a rămas fidel metodei tradiționale, logice, dialectale pe baza textelor legale.

Ar fi fost poate și hazardată o metodă de creațiune juridică, de spontaneitate și independență în interpretare. Și, cu toate acestea, ar fi fost, după părerea mea, singura metodă compatibilă cu marile însușiri și frumoasa inteligență a autorului. Deslegat de formule, de texte, de axiome, de teoremele articolelor, de superstiția legii pozitive, interpretul jurist trebuie să aibă cea mai mare latitudine, numai și numai pentru realizarea aceluia *just obiectiv*, supremul ideal spre care tinde François Geny. Spre idealul de justiție misterios și sublim, care te și desnădăjduiește, dar care este atrăgător totdeauna prin frumusețea sa incoruptibilă.

«Sunt convins, spune Geny, care crește cu atât mai mult pentru mine, cu cât mă dezolează pustiul de toate zilele, că progresul juridic se va opera mai larg și mai sigur, printr-o metodă de sinceră investigațiune, care, recunoscând deschis lacunele legii scrise, va căuta să completeze prin procedee științifice independente, scrutând cu toată sinceritatea firea obiectivă a lucrurilor și căutând mai ales a produce echilibrul intereselor, numai prin interpretarea forțată a textelor legale. Eroarea lor constă nu numai în necunoașterea firei legii scrise și regulilor proprii punerii sale în valoare, mai mult încă, ele nu poate decât să falsifice ideile și să conducă la concluziuni independente».

Se poate însă pretinde unui jurist român, în actualul stadiu al jurisprudenței noastre și în relațiunile doctrinare cari se stabilesc, să conteste astfel *urbi et orbi* rigoarea textelor pozitive și axiomele codului? La ce să mai insist! Când fiecare dintre noi simte sau cunoaște că, în civil ca și în penal, la noi mai cu seamă, nu este precizie. Jurisprudența este nestatornică, legislatura nu se coordonează, și mai cu seamă juriscunșulții trăiesc fără multe abstracțiuni. Iar abstracțiunile sunt relegate.

Studiile de drept civil, de Andrei Rădulescu, om de litere și de drept, sunt, incontestabil, manifestări puternice în complexul dreptului general. Le-am citit cu atenție și scriu asupra lor cu satisfacție. Mai ales că, pe autor îl cunosc de ani și ani. Mi-aduc aminte de un elev extrem de modest, dar plin de un zel așa de fierbinte, încât făcea o impresie profundă asupra profesorilor și asupra colegilor săi. Mi-aduc aminte de un student totdeauna între opere și lector setos de adevăruri și de cunoștințe generale. Mi-aduc aminte de promisiunile întâelor sale articole și primelor sale broșuri. Și regăsesc în maturitatea și energia scriitorului de azi, nu numai pe judecătorul modest între colegii ce i se dau, ci și pe cugetătorul plin de vocațiune, căruia Universitatea, cam surprinzătoare prin absurditatea elecțiunilor sale, îi va face dreptatea victorios impusă.

Iuliu Dragomirescu